

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

JAARREKENING 2022

Datum: 15 maart-2023

<u>Inhoud</u>	Pagina
1. Inleiding	1
2. Jaarverslag over 2022	2
2.1 Programmaverantwoording	2
2.1.1 Algemeen Bestuur	2
2.2 Paragrafen	3
2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	3
2.2.2 Financiering	4
2.2.3 Bedrijfsvoering	5
2.2.4 Verbonden partijen	5
3. Jaarrekening over 2022	6
3.1 Balans per 31 december 2022	6
3.2 Overzicht van baten en lasten over 2022	8
3.3 Toelichtingen	9
3.3.1 Kasstroomoverzicht	9
3.3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	9
3.3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2022	10
3.3.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2022	11
3.3.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	13
3.3.6 Analyse saldo van baten en lasten 2022 ten opzichte van de begroting 2022	14
4. Controleverklaring	15
5. Crematoria Twente B.V. 2022 kleine impressie	18

1. Inleiding

Algemeen

Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) stoelt op een Gemeenschappelijke Regeling, die door 12 regionale gemeenten met elkaar is aangegaan, tot stichting van één of meerdere crematoria in Twente.

Deelnemende gemeenten

Aan de Gemeenschappelijke Regeling nemen per 31 december 2022 de volgende gemeenten deel:

Almelo	Dinkelland	Hengelo	Oldenzaal
Berkelland	Enschede	Hof van Twente	Tubbergen
Borne	Haaksbergen	Losser	Wierden

Bestuur

de bestuursamenstelling is per 31 december 2022:

Dagelijks Bestuur

de heer J.H.R. Pierik (voorzitter)	Borne
de heer E.J.F.M. van Mierlo	Almelo
de heer H.J. Scholten	Hof van Twente
mevrouw M. Oosterbroek	Losser
de heer R. de Way	Dinkelland

overige bestuursleden:

de heer M. Teutelink	Enschede
de heer G. Tesselink	Berkelland
de heer J.H. Niemans	Haaksbergen
de heer G. Gerrits	Hengelo
de heer G. ten Brinke	Wierden
mevrouw E. Zinkweg- Ankone	Oldenzaal
mevrouw U. Bekhuis-Groothuis	Tubbergen

Als secretaris fungeerde de heer H.Th. Obbink.

Exploitatieresultaat 2022

Het exploitatiesaldo over 2022 bedraagt € 361.432 .

In 2022 is er een opbrengst uit deelneming (dividend).

T.a.v. het positieve exploitatiesaldo over 2022 (€ 361.432) stelt het dagelijks bestuur voor om € 61.432 toe te voegen aan de algemene reserve en € 300.000 uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

2. Jaarverslag over 2022

Hierna wordt via de programmaverantwoording en de paragrafen verantwoording afgelegd over het in 2022 gerealiseerd beleid.

2.1 Programmaverantwoording

OLCT kent slechts één programma: het algemeen bestuur.

Hierna wordt ten aanzien van dit programma verantwoording afgelegd over het in 2022 gerealiseerd beleid.

2.1.1 Algemeen Bestuur

Wat heeft OLCT bereikt?

De doelstelling van OLCT is het zorgdragen voor de continuïteit van een crematoriumvoorziening ten behoeve van het verzorgingsgebied en het handhaven van de kwaliteit van deze crematoriumvoorziening op minimaal het bereikte niveau. Deze doelstelling is voor het verslagjaar bereikt.

Wat heeft OLCT daarvoor gedaan?

Naast de gebruikelijke onderwerpen als het jaarverslag en de begroting heeft het Algemeen Bestuur in de aandeelhoudersvergadering de jaarrekening 2021 van de vennootschap vastgesteld.

Het algemeen bestuur heeft een plan van aanpak voor het dividendbeleid vastgesteld. De gemeente Berkelland heeft besloten per 1 januari 2023 uit de Gemeenschappelijke Regeling te willen treden. Het Algemeen Bestuur (AB) heeft daarmee ingestemd.

Op 29 augustus was er een goed bezochte informatieavond voor gemeentebestuurders in het crematorium in Borne.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 was het Dagelijks Bestuur (DB) demissionair tot 17 november 2022. In die AB-vergadering is een nieuw DB benoemd. In de tussentijd hebben de heer Van Mierlo en de secretaris waar nodig zaken afgestemd.

Openbaarheidsparagraaf

Het algemeen bestuur is op grond van art. 3.5 van de Wet Open Overheid (WOO) verplicht een openbaarheidsparagraaf op te nemen in de jaarrekening.

De verslagen van de AB-vergaderingen zijn gepubliceerd op de site van Crematoria Twente. De Gemeenschappelijke Regeling OLCT en de verordeningen zijn te vinden Overheid.nl.

Wat heeft het gekost?

	<u>Realisatie</u> 2022	<u>Raming</u> 2022
Baten	374.800	375.000
Lasten	<u>13.368</u>	<u>15.462</u>
Saldo	<u>361.432</u>	<u>359.538</u>

2.2 Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een 7-tal paragrafen voor te weten:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. openbaarheid

De paragrafen 1, 3 en 7 zijn op OLCT niet van toepassing en zijn derhalve niet opgenomen.

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit 2022 is, uitgaande van het in stand houden in de huidige omvang van de reserve deelneming, de vrij aanwendbare algemene reserve van belang. Voor 2022 betekent dit een weerstandscapaciteit van € 35.580 .

Risico's

Hieronder worden de risico's vermeld waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De bedrijfsrisico's van Crematoria Twente B.V. (CT) vormen indirect een risico voor OLCT omdat deze consequenties kunnen hebben voor de hoogte van het dividend dat OLCT ontvangt.

De meeste bedrijfsrisico's van CT zijn afgedekt door middel van procedures en verzekeringen. Te denken valt aan het risico van schadeclaims. Dit risico is d.m.v. een kwaliteitsmanagementsysteem tot een minimum gereduceerd. Tevens is voorzien in een aansprakelijkheidsverzekering.

Een ander risico betreft het risico van inkomstenderving in geval van brand. Voor dit risico is een bedrijfsschadeverzekering afgesloten.

Onder bedrijfsrisico's wordt ook verstaan de ontwikkelingen van de markt.

Hier tekent zich een risico af in de vorm van vestiging van een concurrent binnen het verzorgingsgebied. Wanneer dit risico zich voordoet kan dit gevolgen hebben voor de toekomstige dividenduitkeringen van CT.

In 2012 is besloten tot het treffen van maatregelen om de kans op dit risico te verkleinen. Deze maatregelen zijn in 2020 geëffectueerd.

Financiële kengetallen

Het BBV kent een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen. Voor zover van toepassing zijn deze hieronder opgenomen voor OLCT.

Kengetal	Realisatie 2022	Begroting 2022
Netto schuldquote	1%	xx
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	1%	xx
Solvabiliteitsratio	84%	100%
Structurele exploitatieruimte	100%	xx

Gezien de beperkte omvang van de Gemeenschappelijke Regeling is geen beoordeling en normering van de kengetallen opgenomen. Er is sprake van een beperkte exploitatie en balans. Er is een positief resultaat door de dividenduitkering vanuit het resultaat van de deelneming.

Netto schuldquote

Dit kengetal is de netto schuld ten opzichte van de totale inkomsten. Deze netto schuldquote geeft een indicatie van het aandeel rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hoe hoger de schuld, des te meer rente en aflossing. Daardoor wordt de begroting minder flexibel.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Indien een deel van de schuld is aangetrokken om leningen aan derden mee te financieren worden deze ten opzichte van het vorige kengetal buiten beschouwing gelaten.

Solvabiliteitsratio

Dit is het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal.

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de bezittingen zijn betaald met eigen vermogen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is het saldo van de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale inkomsten.

2.2.2 Financiering

(Bedragen per 31/12/2022
x € 1.000,--)

	Begroot	Werkelijk	Vershil
--	---------	-----------	---------

Omvang vlottende korte schuld:

opgenomen gelden < 1 jaar	0	4	-4
schuld in rekening courant	0	0	0

Vlottende middelen:

contanten in kas	0	0	0
tegoeden in rekening courant	4	4	0
overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0

Toets kasgeldlimiet:

overschot vlottende middelen	-4	0	-4
toegestane kasgeldlimiet	31	31	0
ruimte onder kasgeldlimiet	35	31	4

2.2.3 Bedrijfsvoering

De voorzitter en de secretaris voeren de Gemeenschappelijke Regeling uit. Het Dagelijks Bestuur bereidt die zaken voor waarover in het Algemeen Bestuur een besluit moet worden genomen. De directeur van de deelneming wordt voor de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur uitgenodigd. Zij vervult een adviserende rol. De Raad van Commissarissen (RvC) van de deelneming wordt uitgenodigd de vergaderingen van het Algemeen Bestuur bij te wonen. De RvC vervult een adviserende rol. In de bestuursvergadering van OLCT wordt het standpunt van de Gemeenschappelijke Regeling als aandeelhouder van CT in de Algemene vergadering van Aandeelhouders bepaald.

2.2.4 Verbonden partijen

OLCT is een Gemeenschappelijke Regeling waaraan 12 gemeenten in Twente en de Achterhoek deelnemen. De Gemeenschappelijke Regeling is laatstelijk per januari 2016 gewijzigd. De Gemeenschappelijke Regeling zal naar verwachting in 2023 worden gewijzigd.

OLCT is voor haar deelnemende gemeenten een verbonden partij, omdat elke gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft in OLCT. Het gaat om de gemeenten Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden.

Crematoria Twente B.V. is voor OLCT een verbonden partij, omdat OLCT zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft in deze vennootschap. OLCT bezit namelijk 100% van de aandelen van de vennootschap en heeft hierdoor via de Algemene vergadering van Aandeelhouders zeggenschap in de onderneming. Op deze wijze kan OLCT haar doelstelling nastreven.

3. Jaarrekening over 2022

3.1 Balans per 31 december 2022

Activa	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Vaste activa		
Financiële vaste activa		
Deelneming	1.574.935	1.574.935
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige vorderingen	0	0
Liquide middelen		
Banksaldo	339.552	6.484
Totaal	<u>1.914.487</u>	<u>1.581.419</u>

Passiva	31-12-2022 €	31-12-2021 €
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	35.580	-25.852
Reserve deelneming	1.574.935	1.574.935
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige nog te betalen posten	3.973	32.337
Uit te betalen aan deelnemende gemeenten	300.000	0
Totaal	<u>1.914.487</u>	<u>1.581.419</u>

3.2 Overzicht van baten en lasten over 2022

Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2022 €	Geraamde uitgaven 2022 €	Werkelijke uitgaven 2021 €
Personeel van derden	13.216	15.462	14.741
Overige goederen en diensten	152	0	189
Saldo	361.432	359.538	135.053
Totaal	<u>374.800</u>	<u>375.000</u>	<u>149.983</u>

Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2022 €	Geraamde inkomsten 2022 €	Werkelijke inkomsten 2021 €
Rente	-200	0	-17
Resultaat uit deelnemingen	375.000	375.000	150.000
Totaal	<u>374.800</u>	<u>375.000</u>	<u>149.983</u>

3.3 Toelichtingen

3.3.1 Kasstroomoverzicht 2022

	<u>2022</u>
Mutaties werkkapitaal (kortlopende schulden)	-28.364
Kosten	-13.368
Betaalde interest	-200
Ontvangen netto dividend en dividendbelasting	<u>375.000</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>333.068</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0
Betalingen aan deelnemende gemeenten	<u>0</u>
Nettokasstroom	<u><u>333.068</u></u>

3.3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording daarvoor geeft.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De deelneming wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten uit deelneming en eventuele overige opbrengsten enerzijds en alle hiermee verbonden aan het verslagjaar toe te rekenen kosten anderzijds.

3.3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2022

Algemeen

De activiteiten van Openbaar Lichaam Crematoria Twente bestaan voornamelijk uit het beheer van de aandelen van Crematoria Twente B.V.

Activa

Vaste activa

Financiële vaste activa

Deelneming

Boekwaarde per 31 december 2022 1.574.935

Dit betreft de 100% deelneming in Crematoria Twente B.V.

Vlottende activa

Overige vorderingen

Te ontvangen dividendbelasting 0

Te ontvangen rente 0

Saldo per 31 december 2022 0

Liquide middelen

Banksaldo

Saldo per 31 december 2022 339.552

Dit betreft het saldo op de rekening courant en spaarrekening bij ING.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

Saldo per 31 december 2022 35.580

Reserve deelneming

Saldo per 31 december 2022 1.574.935

1.610.515

Het verloop in 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	-25.852	361.432	300.000	35.580
Reserve deelneming	<u>1.574.935</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.574.935</u>
Totaal	<u>1.549.083</u>	<u>361.432</u>	<u>300.000</u>	<u>1.610.515</u>

De toevoeging aan de algemene reserve is het resultaat over 2022. De onttrekking heeft betrekking op de te betalen uitkering aan de deelnemende gemeenten.

De reserve deelneming betreft dat deel van het eigen vermogen dat is vastgelegd in de deelneming Crematoria Twente B.V.

3.3.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2022

Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2022 €	Geraamde uitgaven 2022 €	Werkelijke uitgaven 2021 €
Personeel van derden	<u>13.216</u>	<u>15.462</u>	<u>14.741</u>

Betreft:

Secretariaatskosten	9.716	10.317	11.241
Accountants- en advieskosten	2.500	2.500	2.500
Administratieve dienstverlening	<u>1.000</u>	<u>2.645</u>	<u>1.000</u>
Totaal	<u>13.216</u>	<u>15.462</u>	<u>14.741</u>

Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2022 €	Geraamde uitgaven 2022 €	Werkelijke uitgaven 2021 €
<u>Overige goederen en diensten</u>	<u>152</u>	<u>0</u>	<u>189</u>

Betreft:

Bankkosten	152	0	189
Overige kosten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal	<u>152</u>	<u>0</u>	<u>189</u>

Omschrijving	Werkelijke uitgaven 2022 €	Geraamde uitgaven 2022 €	Werkelijke uitgaven 2021 €
--------------	----------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

<u>Saldo van baten en lasten</u>	<u>361.432</u>	<u>359.538</u>	<u>135.053</u>
----------------------------------	----------------	----------------	----------------

Dit bedrag is als volgt samen te vatten:

Baten	374.800	375.000	149.983
Lasten	<u>13.368</u>	<u>15.462</u>	<u>14.930</u>
Saldo van baten en lasten	<u>361.432</u>	<u>359.538</u>	<u>135.053</u>

Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2022 €	Geraamde inkomsten 2022 €	Werkelijke inkomsten 2021 €
--------------	-----------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

<u>Rente</u>	<u>-200</u>	<u>0</u>	<u>-17</u>
--------------	-------------	----------	------------

Omschrijving	Werkelijke inkomsten 2022 €	Geraamde inkomsten 2022 €	Werkelijke inkomsten 2021 €
--------------	-----------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

<u>Resultaat uit deelnemingen</u>	<u>375.000</u>	<u>375.000</u>	<u>150.000</u>
-----------------------------------	----------------	----------------	----------------

3.3.5 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Het normenkader rondom de "Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector" (WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-000 104920.

De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader op 19 juni 2014 aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is de Aanpassingswet WNT als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

In verband hiermee dient de beloning van de topfunctionarissen in de jaarrekening openbaar te worden gemaakt.

Als topfunctionarissen voor de WNT worden bij OLCT aangemerkt de leden van het Algemeen Bestuur:

De bestuurssamenstelling tot 16 maart 2022:

Dagelijks Bestuur:

de heer E.J.F.M. van Mierlo	Almelo
mevrouw J. Nods	Enschede
de heer A.B.G.M. Koopman	Haaksbergen
mevrouw A.J. Prins (voorzitter)	Losser
de heer J. Coes	Wierden

Overige bestuursleden:

de heer M.J. Velten	Borne
mevrouw H.J. Bosman	Berkelland
de heer B. Blokhuis	Dinkelland
de heer G. Gerrits	Hengelo
de heer H.J. Scholten	Hof van Twente
mevrouw E. Zinkweg - Ankone	Oldenzaal
mevrouw U. Bekhuis- Groothuis	Tubbergen
mevrouw T. Vloothuis	Tubbergen
	tot september
	vanaf september

In de periode 17 maart 2022 tot 18 november 2022 was er formeel geen algemeen bestuur. De heer van Mierlo en de secretarissen hebben in die periode waar nodig zaken afgehandeld en het (informele) algemeen bestuur waar nodig bij besluiten betrokken.

De bestuurssamenstelling vanaf 17 november 2022:

Dagelijks Bestuur:

de heer J.H.R. Pierik (voorzitter)	Borne
de heer E.J.F.M. van Mierlo	Almelo
de heer H.J. Scholten	Hof van Twente
mevrouw M.J.H. Oosterbroek	Losser
de heer R.de Way	Dinkelland

overige bestuursleden:

de heer M. Teutelink	Enschede
de heer G. Tesselink	Berkelland
de heer J.H. Niemans	Haaksbergen
de heer G. Gerrits	Hengelo
de heer G. ten Brinke	Wierden
mevrouw E. Zinkweg- Ankone	Oldenzaal
mevrouw U. Bekhuis-Groothuis	Tubbergen

Als secretaris fungeerde de heer H.Th. Obbink.

3.3.6 Analyse saldo van baten en lasten 2022 ten opzichte van de begroting 2022

De belangrijkste afwijking ten opzichte van de begroting zijn (bedragen zijn afgerond):

Voordelen

Hogere uitkering ontvangen dividend	0
Lagere kosten personeel van derden	<u>2.000</u>
	2.000

Nadelen

	<u>0</u>
	0

Per saldo

	<u><u>2.000</u></u>
--	---------------------

4. Controleverklaring

Deze pagina's zijn gereserveerd voor de controleverklaring.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur

van

OPENBAAR LICHAAM CREMATORIA TWENTE

Enschede, 20 april 2023

De voorzitter,

De secretaris,

J.H.R. Pierik

H.Th. Obbink

Crematoria Twente in het kort

Kernwaarden: open, gastvrij, **dienstbaar**, gelijkwaardig, ontwikkelen

Vier eigentijdse locaties midden in de Twentse **natuur**

Maatwerk

Crematoria Twente werkt met en koopt in bij uitsluitend **regionale** en **lokale** ondernemers

Dienstverlenend

Gastvrijheid

Dezelfde voorwaarden voor **iedere** inwoner én uitvaartondernemer

Samenwerking met ziekenhuizen in de regio (crematies van ongeboren kindjes) en het regionale onderwijs

Visie: Wij bieden de meest persoonlijke dienstverlening in onze crematoria en staan voor maatschappelijke betrokkenheid

Een instituut in **Twente**

Vier **duurzame** locaties (A t/m A++++)

Voor**inwoners** van Twente, een deel van de Achterhoek en Duitsland

51 medewerkers incl. medewerkers met **afstand tot de arbeidsmarkt**

Crematoria Twente is een **samenwerkingsverband** van de gemeenten Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen en Wierden

Neutrale, zelfstandige, **onafhankelijke** positie binnen de uitvaartbranche

Missie: Van betekenis zijn

Prachtige gedenkparken waarin continu wordt gewerkt aan het verbeteren van de leefomstandigheden voor **vogels, insecten, bloemen en planten**

Ruimte bieden, ook na het afscheid, voor reflectie, **bezinning** en contemplatie

Kwaliteit

Iedere plechtigheid wordt geregistreerd in het systeem POberis. Hierin staan alle gegevens rondom de overleverde informatie met betrekking tot de plechtigheid, de locatie van de asbus in de algemene nissen en uiteindelijk het bestemmen van de as. Na een plechtigheid wordt door de medewerker een korte evaluatie in het systeem gezet. Daarnaast ontvangt de opdrachtgever van een plechtigheid na een paar weken een enquête.

Interne evaluatie

Elke acht procent van de plechtigheden kreeg Crematoria Twente tips voor verbetering. Het ging om de volgende onderwerpen:

Interne evaluatie	
Gebouw/routing	39%
Livestream/opnames/tonen foto's/draaien muziek	33%
Personeel	16%
Catering	8%
	4%

Enquête

	Zeer goed/goed	Redelijk	Matig/slecht	N.v.t.
Uitstraling crematoria	0%	0%	0%	1%
Beschikbare tijd plechtigheid	91%	0%	1%	3%
Kwaliteit medewerkers	97%	2%	0%	1%
Kwaliteit geluid en beeld	89%	3%	2%	4%
Kwaliteit horeca-aanbod	96%	4%	0%	2%
	Veel beter/beter dan verwacht	Zoals verwacht	Minder verwacht	Veel minder verwacht
Voldeed Crematoria Twente	35%	58%	1%	6%

Respons 25% retour van alle verzonden enquêtes.

Deze foto stond op de nieuwjaarskaart 2023 die aan onze relaties is verstuurd. De foto symboliseert waar wij voor staan. Traditie en vernieuwing in Twente. De traditie zit in het blazen van de midwinterhoorn, de vernieuwing zit in de jongedame die in het mooie Twentse winterse landschap op de midwinterhoorn blaast. De uitvaartbranche zit vol met tradities, maar we zagen ook het afgelopen jaar nieuwe rituelen ontstaan die passen bij deze tijd en passen bij de wensen van nabestaanden en gasten. Als Twents bedrijf staan wij midden in deze altijd bewegende uitvaartwereld.

Duurzaamheid

De uitvaartbranche staat traditioneel gezien niet bekend als een sector die zich bezighoudt met duurzaamheid. Maanetalsin andere industrieën, groeit de vraag naar duurzame alternatieven ook in de uitvaartbranche. De dood is immers een onvermijdelijk onderdeel van het leven en veel mensen willen hun laatste rustplaats op een milieuvriendelijke manier achterlaten.

Het gasverbruik in crematoria is een belangrijk aandachtspunt alshet gaat om duurzaamheid in de uitvaartbranche. Door de gasprijzen en zorgen om leveringszekerheden is er ook landelijk steeds meer aandacht voor de overstap naar andere brandstoffen. Crematoria Twente onderzoekt via de Waterstofhub

de verduurzaming van de Nederlands industrie en het energiesysteem.

De bestaande ovens kunnen relatief gemakkelijk worden omgebouwd naar waterstof. Dit in tegenstelling tot elektrisch cremeren. Eind 2022 is een opzet voor een haalbaarheidsstudie naar de energietransitie voor het

Twente of waterstof een duurzaam en betaalbaar alternatief is voor het crematieproces. De voorspelling is dat waterstof een belangrijk rol gaat spelen bij

hoge-temperatuur crematieproces op locatie Enschede opgezet. Bij de provincie Overijssel is hiervoor subsidie aangevraagd. Doel van deze haalbaarheidsstudie

Opstelling van de elektrolyser bij de waterstofhub Twente.

is het realiseren van een blauwdruk voor een crematieproces op groene waterstof. Naast het onderzoek naar waterstof valt er nog veel winst te behalen door

minder gas te verbruiken per crematie. De werkgroep terugdringen gasverbruik heeft in 2022 hier al onderzoek naar gedaan en met voorstellen gekomen.

Bewustwording

Het afgelopen jaar zijn er twee blogs verschenen om nabestaanden te wijzen op keuzes die zij zelf kunnen maken op het gebied van duurzaamheid.

Mee naar de crematieruimte

Veel nabestaanden willen in de crematieruimte aanwezig zijn als hun overleden dierbare ingevoerd wordt in de crematieoven. Bijna alle crematoria bieden deze mogelijkheid. Wij ook. Maar is het een duurzame keuze om bij de invoer van de kist in de oven aanwezig te zijn? Het antwoord is ingewikkeld. Soms wel maar soms ook niet.

Aanwezig zijn bij het invoeren van de kist: een voorbeeld

Als nabestaanden aanwezig willen zijn als hun dierbare in de crematieoven wordt ingevoerd, moet de crematieoven gereed zijn op het moment dat

de plechtigheid in de aula is afgelopen. De oven moet soms een hele dag warm zijn zodat families bij invoer aanwezig kunnen zijn. Dat zit als volgt: onze ovens hebben ongeveer een half uur nodig om op te warmen om de benodigde temperatuur van 800 graden te bereiken die nodig is voor het crematieproces. Het crematieproces duurt ongeveer 90 minuten. Na twee uur kan de oven afkoelen als er geen plechtigheid meer gepland is op die dag. Als er nog een plechtigheid is waarbij de familie ook aanwezig wil zijn dan kan de

oven nog niet uit. Omdat alle families voldoende tijd te geven voor hun afscheid is er bij ons geen tijdsdruk en zit er minimaal 2 uur tussen het einde van ene crematie en de aanvang van de tweede crematie. Dit resulteert er dus in dat de ovens soms lang aanstaan. Overigens gaat tussendoor de oven wel in een ecostand, hiermee wordt gas bespaard.

Duurzaam

Aanwezig willen zijn bij de invoer van de overledene en duurzaamheid gaan niet altijd samen. Als er die dag 1 plechtigheid is of als het de laatste plechtigheid op de dag is, dan is het een duurzame keuze om aanwezig te zijn. Overigens kan een familie altijd mee naar de crematieruimte om daar afscheid te nemen. Het crematieproces gebeurt ook altijd op dezelfde dag bij ons aangezien wij niet beschikken over een mortuarium.

Crematoria Twente in de media

Huis aan Huis Enschede

Uitvaartfestival tijdens open dag

Een kijkje bij Crematorium Usselo

Het crematorium in Usselo heeft op zondag 5 mei een open dag waarbij voor het eerst ook een uitvaartfestival wordt georganiseerd.

"We willen de mensen vertellen om na te denken wat er zal komen na de dood", zegt Harriet Tomassen, directeur Crematoria Twente.

Medewerkers van het team ontferming. Foto: (Foto: Peter van der Kroep)

Usselo - De lokale open dag op zaterdag 5 mei was heel succesvol. Het crematorium in Usselo was voor de eerste keer open voor het publiek. Het was een heel gezellige dag met veel mensen die erbij waren. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Boré woog de open dag met zijn gezellige verhalen. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

"Muziek verbindt, het herinnert en zit vol emotie." Een dijk van verhalen die de bezoekers aan het crematorium in Usselo hebben laten weten. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Huis aan Huis Enschede

Open dag crematorium goed bezocht

'De dood beter bespreekbaar maken'

DOOR HANJA ABRINK

De open dag en het uitvaartfestival bij het crematorium in Enschede hebben rondom twintig duizend bezoekers getrokken. Het is de meest succesvolle open dag ooit, zegt Harriet Tomassen. "Ondanks dat we een gesprek te hebben over de dood. Wat wil je? En dat is echt wel gebouwd. Er hebben zoveel gesprekken plaatsgevonden."

De open dag is ook worden bezocht bij de open dag van het crematorium in Usselo. (Foto: Robert Heister)

ENSCHEDE - Crematoria Twente, locatie Enschede, zette zaterdag haar deuren open voor het publiek. Het crematorium is in deze provincie verbouwd. Samen met de medewerkers van het crematorium in Usselo hebben ze een heel leuke dag georganiseerd. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

De KISTIE LEIDT TOT VERSCHILLENDE INTERPRETATIES. De open dag is ook worden bezocht bij de open dag van het crematorium in Usselo. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Kiekie bij de doodskist

Twenters en van cremationen

Page 3

Mijnne Hinderink

De kist die maken van een zelfde metaal/waas een kist was ook opgesteld in Usselo. Tomassen: "Van tevoren kregen we daar veel reacties op. Van 'kan dat wel?' Maar er zijn heel leuk wat kistjes genomen. Samen met de medewerkers van het crematorium in Usselo hebben we een heel leuke dag georganiseerd. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Mieke Tolpans Bij het uitvaartfestival was ook een dijk van verhalen die de bezoekers aan het crematorium in Usselo hebben laten weten. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

8 BORNE/HOP VAN TWENTE. Honderden belangstellenden, ook kinderen, bezochten eerste open dag. 'Zoveel mogelijk achter elkaar cremation, met deze gasprijs'

Door de hoge gasprijs wordt niet naakt in de oven van het crematorium in Borne. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

plek van verdriet. Want dan biedt het crematorium een kijkje achter de schermen. Een uitvaartfestival heeft het, en het past in deze tijd waarin we open over de dood te praten. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat wil je? En dat is echt wel gebouwd. Er hebben zoveel gesprekken plaatsgevonden. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

kan daarvoor kiezen. Zelf besluiten in het gebouw of in het park ombeheer kan ook. Bij het informatiepunt ligt een pleegpand klaar en is er een kopje koffie of thee. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

De (gratis) open dag is op 15 mei van 10.00 tot 16.00 uur. Aanmelden hoeft niet, behalve voor de kindvoorziening. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wie wilt er nu eigenlijk dat het crematorium een positieve bijdrage levert, met gedachten vol troost? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

ACHTERGROND

Verduurzamen: hoe pak je dat aan?

door Leonie Schutter - de Boer

'Het vraagt voortdurend om afwegingen maken'

waterstof, een soort gas die oprondt, op duurzame manier, zoals met zonnepanelen of windmolens, worden geproduceerd zodat het 'groen' is.

Uitvaarderemmer is verantwoordelijk. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Goed informeren is de sleutel. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Verzamelen ideeën. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Afwegingen maken. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Special Duurzaamheid: kennis, ervaringen en inspiratie. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

'Het is gewoon een kwestie van beginnen'. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Stichting GreenLeaf wil nieuwe stappen zetten. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Leren van een andere branche: de tuincentra. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Webshop voor duurzame producten en diensten. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Cremeren wordt een stuk duurder. Het vraagt voortdurend om afwegingen maken. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

OPEN DAG

Anne Grunsel

Open dag groeit uit tot een klein uitvaartfestival

Allopen jaar bestond Crematoria Twente vijfde jaar, maar van een uitvaartfestival worden het feestelijke programma zijn. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Festival is een heel leuk feestje. Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.

Wat is er te doen op een festival? Het was een heel leuke dag met veel mensen die erbij waren.